

การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อังหวัดเพชรบุรี

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
Huay sai Royal Development Study Center

พินิจกุล ปิตุยะ¹

1. ความเป็นมาของโครงการ

ในปี 2467 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระบรมราชโองการให้เจ้าพระยาธรรมานุสิทธิราชบดี เสนาบดีกระทรวงวัง ประกาศพื้นที่เขตราชนิเวศน์มฤคทายวันและเขตอภัยทานสัตว์ ครอบคลุมพื้นที่ 22,812.5 ไร่หรือ 36.5 ตารางกิโลเมตร (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2550) ต่อมาในปี พ.ศ.2468 พระองค์เสด็จสวรรคต พื้นที่พระราชนิเวศน์มฤคทายวันก็ไม่มีพระมหากษัตริย์มาประทับแรม ทำให้พื้นที่ถูกทิ้งร้างเป็นเวลานาน ต่อจากนั้นได้มีราษฎรเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อใช้พื้นที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการตัดไม้ทำลายป่า จนกระทั่งเกิดปัญหาความเสื่อมโทรม มีความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล และไม่สามารถใช้พื้นที่เพื่อประกอบอาชีพได้อีกต่อไป

เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ.2526 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อพลกนิกร ได้เสด็จเยี่ยมและให้ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือนร้อน ประสบปัญหาความยากจนสภาพพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง พระองค์ได้พระราชทานแนวพระราชดำริที่จะพัฒนาพื้นที่เสื่อมโทรมให้กลับสมบูรณ์ดังเดิม พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ มุ่งเน้นให้มีความ

¹ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ประกาศ
เขตราชนิเวศน์มฤคทายวัน
และห้ามไม่ให้ทำอันตรายแก่สัตว์

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ที่ตำบลมฤคทายวันซึ่งโปรดเกล้า ฯ ให้สร้างราชนิเวศน์เป็นที่ประทับขึ้นแล้วนั้น มีเขตคันตันออกชายฝั่งทะเล ตั้งแต่วัดบางกวยจดบ้านบ่อเกียะยาว ๑๒๕ เส้น ด้านเหนือจากฝั่งทะเลขึ้นไปถึงเขาเสวยกะปิยาว ๑๕๐ เส้น ด้านใต้ขึ้นจากชายทะเลขึ้นไปถึงเขาสามพระยายาว ๑๑๕ เส้น ด้านตะวันตกตั้งแต่เขาเสวยกะปิถึงเขาสามพระยายาว ๑๒๕ เส้น ภายในเขตที่เป็นราชนิเวศน์นี้พระราชทานอภัยทานแก่สัตว์ที่ชนมักใช้เป็นอาหารทั้งจัดทุกทวิบาท ที่เข้ามาฝั่งพระบรมโพธิสมภารอยู่ จึงประกาศห้ามมิให้ผู้นั้นผู้ใดที่มีน้ำใจดีเป็นสัมมาทัญญิกกระทำร้ายแก่สัตว์นั้น ๆ ด้วยประการใด ๆ ในเขตที่ได้กำหนดมาแล้ว

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี
เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการ
ประกาศเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๗
ณราชนิเวศน์มฤคทายวัน

ที่มา : 25 ปี ห้วยทราย, 2550

เหมาะสมกับลักษณะภูมิสังคม เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนโดยทั่วไป และพระราชทานแนวทางให้พื้นที่นี้เป็น “...ศูนย์ศึกษาการพัฒนาด้านการเกษตรกรรมโดยเน้นการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ให้กลับอุดมสมบูรณ์ดังเดิม สามารถทำการปลูกพืชชนิดต่างๆ ควบคู่ไปกับการปลูกป่า จัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนการปลูกป่าและการเพาะปลูกพืชจัดระเบียบราษฎรให้ราษฎรในพื้นที่โครงการให้เข้าอยู่อาศัย และทำกินอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับธรรมชาติ ให้ราษฎรเข้าร่วมดูแลรักษา ตลอดจนได้อาศัยผลผลิตจากป่าและเพาะปลูกพืชต่างๆ โดยไม่ต้องเข้าไปบุกรุกทำลายป่าไม้อีกต่อไป” และได้พระราชทานนามว่า “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

ซึ่งรูปแบบในการดำเนินการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นแหล่งศึกษา ทดลอง วิจัย

เพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับสมบูรณ์ดังเดิม ศึกษาทดลองวิจัยแสวงหาวิธีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ให้เหมาะสมกับลักษณะสภาพอากาศและสังคมของประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีทั้งผู้นับถือศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ซึ่งพระองค์ใช้คำว่า “ภูมิสังคม” พระองค์มีพระราชประสงค์ให้ศูนย์เป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างครบวงจร โดยผลการศึกษา ทดลอง วิจัยที่ได้ดำเนินการและประสบผลสำเร็จให้นำมาจัดแสดงไว้ในรูปของนิทรรศการและดำเนินการสาธิตไว้เป็นตัวอย่างเปรียบเสมือนเป็น “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติของการพัฒนาที่มีชีวิต” เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปกาลเวลา เช่น การปลูกพืชที่สอดคล้องกับฤดูกาล เป็นต้น สำหรับนักวิชาการด้านต่างๆ ที่เข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ เพื่อให้บริการแก่ประชาชน และที่สำคัญนักวิชาการเหล่านี้สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ประสานการปฏิบัติและให้ความช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหา ศูนย์จึงเปรียบเสมือนเป็นจุดบริการแบบเบ็ดเสร็จ “one stop services” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2552)

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อดำเนินการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย แสวงหาแนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนแสวงหาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิสังคม

2.2 เพื่อนำผลสำเร็จที่ได้จากการศึกษา ทดลอง วิจัย มาจัดทำเป็นองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ประชาชนให้นำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของตนเอง

2.3 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเป็นแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีความหลากหลายทางธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามาศึกษา เรียนรู้และเยี่ยมชมได้ตลอดเวลา

3. การดำเนินงาน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีศูนย์อำนวยการโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการบริหารงาน อำนวยการและให้การสนับสนุนหน่วยงานที่ร่วมสนองงาน จำนวน 35 หน่วยงาน อยู่ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานการปฏิบัติ มีคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ 3 ด้านคือ 1. ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนา 2. ยุทธศาสตร์ด้านการขยายผลและถ่ายทอดเทคโนโลยีตามแนวพระราชดำริ และ 3. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารและจัดการองค์กร มีแผนงานโครงการและกิจกรรมประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูดิน 2. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่า 3. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ 4. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 5. ด้านพลังงานทดแทน (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2560, 2561)

ในการดำเนินงานของหน่วยงานจะต้องเป็นตามแนวพระราชดำริ สนับสนุนและต่อยอดแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ได้พระราชทานไว้ ซึ่งในปัจจุบันสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ได้พระราชทานแนวทางให้ดำเนินการ สืบสาน รักษา ต่อยอดงานดังกล่าวต่อไป เพื่อให้ประชาชนทั้งในและต่างประเทศได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะภูมิสังคมของตนเองต่อไป

4. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ตลอดระยะเวลา 35 ปีที่ผ่านมา ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ดำเนินการศึกษา ทดลอง วิจัย หาวิธีการพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย จากการทำการเกษตรที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีกรอบการดำเนินงานที่สำคัญ 5 เรื่อง คือ

4.1 ด้านการอนุรักษ์ พื้นฟูดิน

เนื่องจากสภาพดินในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มีสภาพเป็นทรายจัดและดินที่แข็งเป็นดาน เนื้อดินมีสภาพเป็นกรด ธาตุอาหารต่ำและขาดความชื้น แนวทางการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูดิน โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด สารสกัดชีวภาพ และถ่านชีวภาพ เป็นวัสดุช่วยปรับปรุงบำรุงดิน นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการศึกษาทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่อการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินและช่วยกักเก็บตะกอนในสภาพดินที่แข็งดาน ดังแสดงในรูปที่ 1 และ 2

4.2 ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำ

งานชลประทาน ได้ดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำและจัดทำระบบเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ เนื่องจากแต่เดิมพื้นที่ขาดแคลนน้ำสำหรับดำเนินกิจกรรมต่างๆในพื้นที่ศูนย์ หลังจากได้ดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำแล้ว สามารถมีน้ำเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมและให้การช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านรอบศูนย์ดังรูปที่ 3 และ 4 แสดงสภาพแหล่งน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยทรายในอดีตและปัจจุบัน

4.3 ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้

การดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาป่าไม้ มีการดำเนินการ 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 พื้นที่ที่เคยใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมมาก่อนได้ดำเนินการปลูกป่าสามอย่างเพื่อประโยชน์สี่อย่าง และ ส่วนที่ 2 พื้นที่ป่าธรรมชาติได้ดำเนินการอนุรักษ์ไม่ให้คนและสัตว์เข้ามาทำลาย และได้ดำเนินการฟื้นฟูป่าโดยการปลูกไม้ดั้งเดิมเสริมเพื่อให้สภาพป่ามี

รูปที่ 1 สภาพพื้นที่ในอดีต เริ่มดำเนินการทิวาแฝก

รูปที่ 2 สภาพพื้นที่ในปัจจุบัน ปี 2561

รูปที่ 3 อ่างเก็บน้ำห้วยทรายในอดีต

รูปที่ 4 อ่างเก็บน้ำห้วยทรายในปัจจุบันปี 2561

รูปที่ 5 สภาพภูเขาในอดีต

รูปที่ 6 สภาพภูเขาในปัจจุบันปี 2561

รูปที่ 7 การสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ป่า

รูปที่ 8 สภาพแหล่งน้ำในปัจจุบันปี 2561

ความอุดมสมบูรณ์ในอนาคต นอกจากนี้ในพื้นที่ป่ายังได้ดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก โดยใช้วิธีทำคันดินกั้นน้ำและคันดินเบนน้ำ ดังรูปที่ 7 และ 8 แสดงการสร้างแหล่งน้ำสำหรับกักเก็บน้ำและกระจายน้ำให้พื้นที่ป่าเกิดความชุ่มชื้น ซึ่งแหล่งน้ำนี้สัตว์ป่ายังได้อาศัยในการดำรงชีวิต จากการดำเนินการดังกล่าวศูนย์ได้มีการจัดเก็บข้อมูลด้านป่าไม้เพื่อดำเนินงานด้านตัวชี้วัดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพบว่า สภาพพื้นที่ป่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สังคมป่าไม้เป็นสังคมพืชของป่าเต็งรังมีไม้รัง เป็นพันธุ์ไม้เด่นและกระจายทั่วทั้งพื้นที่ รองลงมา ได้แก่ ตะแบกเลียด อ้อยช้าง และแดง สำหรับสังคมพืชในแปลงป่าปลูก พบว่า เสลา นนทรี ตะแบก และสาธร เป็นพันธุ์ไม้เด่น ดังรูปที่ 5 และ 6 แสดงสภาพภูเขาในอดีตและปัจจุบันที่มีการพัฒนาและฟื้นฟูป่าแล้ว สภาพป่ามีความสมบูรณ์มากขึ้นในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจสัตว์ป่า พบว่า มีความหลากหลายของชนิดและปริมาณ สัตว์ป่าที่เข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก การสำรวจความชุกชุมของนก โดยการสำรวจโดยตรง (Direct count) ตั้งแต่เวลา 07.00 – 18.00 น. ตรวจสอบชนิดและจำนวนนกที่พบทั้งสองด้านของแนวสำรวจด้วยกล้องส่องทางไกล จำแนกชนิดตามคู่มือศึกษาธรรมชาติหมอบุญส่ง เลขะกุล นกเมืองไทย บันทึกข้อมูลและถ่ายภาพ ระยะเวลาในการสำรวจ 6 เดือน จำนวน 6 ครั้ง โดยใช้กล้องสำรวจ พบว่า มีนกทั้งหมด 80 ชนิด จาก 14 อันดับ 38 วงศ์ วงศ์ที่พบมากที่สุด คือ วงศ์นกยาง จำนวน 7 ชนิด มีชนิดนกที่มีความชุกชุมมาก จำนวน 37 ชนิด นกที่มีความชุกชุมปานกลาง จำนวน 17 ชนิด นกที่มีความชุกชุมน้อย จำนวน 26 ชนิด (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2554)

4.4 ด้านการสร้างอาชีพและผลิตอาหาร

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ได้มีการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การประกอบอาชีพแบบผสมผสาน ทำเกษตรตามหลักทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร และเกษตรแบบไร้นาสวนผสม และดำเนินการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนรู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์สูงสุด ดังรูปที่ 9 และ 10 แสดงแปลงเกษตรผสมผสานและแปลงเกษตรกรตัวอย่างที่ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.5 ด้านพลังงานทดแทน

หน่วยงานด้านพลังงานได้ดำเนินการศึกษา ทดลองติดตั้งกังหันลม ระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (โซลาร์เซลล์) การนำน้ำมันพืชใช้แล้วมาผลิตเป็นไบโอดีเซล และการทดลองนำพืชน้ำมันมาผลิตเป็นน้ำมันไบโอดีเซล เพื่อให้ประชาชนนำไปใช้กับเครื่องจักรกลขนาดเล็กที่ใช้ในงานเกษตร เพื่อช่วยลดต้นทุนในการประกอบอาชีพให้กับประชาชน ดังรูปที่ 11 แสดงพืชปลูกนำมาผลิตน้ำมันดีเซลใช้กับเครื่องยนต์ขนาดเล็ก

รูปที่ 9 แปลงเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร

รูปที่ 10 แปลงเกษตรกรตัวอย่าง

รูปที่ 12 นักศึกษามาฝึกปฏิบัติงาน

รูปที่ 11 พืชพลังงาน

ซึ่งในภาพรวมศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มีผลการศึกษา ทดลอง วิจัยแล้วรวมทั้งสิ้น 82 เรื่อง มีการจัดทำเป็นหลักสูตร(หลัก)สำหรับอบรมเกษตรกรและประชาชน จำนวน 8 หลักสูตร และหลักสูตร(รอง) 32 หลักสูตร มีแปลงงานที่ใช้เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ และใช้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติแก่ผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ จำนวน 19 แปลงงาน ดังรูปที่ 12 แสดงนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาฝึกปฏิบัติเพื่อหาประสบการณ์ นอกจากนี้ยังได้ขยายผลไปยังหมู่บ้านรอบศูนย์ฯ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขยายผลการพัฒนา และใช้ประโยชน์จากศูนย์ฯ ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ยังได้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริซึ่งเป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่ประสบความสำเร็จจากการขยายผลของศูนย์ฯ จำนวน 10 แห่ง อีกทั้งยังได้ประสานความร่วมมือในการขยายผลร่วมกับศูนย์เรียนรู้ของภาคเอกชน อีกจำนวน 8 แห่ง เพื่อให้เป็นแหล่งองค์ความรู้และเป็นแบบอย่างให้บุคคลทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ในภาพรวมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ มีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริ และความต้องการของเกษตรกร โดยผลสำเร็จได้เกิดประโยชน์กับประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2560)

5. การดำเนินงานในระยะต่อไป

ในภาพรวมของแผนแม่บทศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2560 - 2564 ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์รวมถึงการกำหนดแผนงานสำคัญเป็นกลุ่มไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ง่ายต่อการจัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีกรอบการดำเนินงานดังนี้

5.1 ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย ดำเนินการให้ครบถ้วนตามแนวพระราชดำริและมีลักษณะงานต่อยอด เช่น การพัฒนาและการจัดการป่าไม้ให้เกิดความยั่งยืน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปลูกป่า บำรุง รักษา และการใช้ประโยชน์จากป่า การใช้วัสดุปรับปรุงดินที่เป็นไม้อาหารธรรมชาติ ช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศเกษตรให้เกิดความยั่งยืน การสร้างใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและมีมูลค่าสูง เป็นต้น ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

5.2 ยุทธศาสตร์ด้านการขยายผลและถ่ายทอดเทคโนโลยี สร้างตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนาอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน โดยพิจารณาจากเกษตรกรหรือประชาชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวอย่างดังนี้

5.2.1 ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาดินที่เสื่อมโทรม

5.2.2 ด้านการทำเกษตรในพื้นที่ที่มีปัญหาทั้งในเรื่องของดินและน้ำ ทำให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งกับสิ่งแวดล้อม

5.2.3 ด้านการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.4 ด้านปศุสัตว์และการประมง เพื่อเป็นแหล่งอาหารและอาชีพ

5.3 ด้านการขยายผลความสำเร็จไปสู่ประชาชน ทั้งทางตรงและผ่านระบบเครือข่ายศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปเป็นแนวทางการดำรงชีวิตประจำวันและใช้ในการประกอบอาชีพ

5.4 ด้านเผยแพร่ตัวอย่างความสำเร็จด้านต่างๆ สู่สาธารณะชน เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารที่แท้จริง เห็นถึงผลสำเร็จของประชาชนที่น้อมนำเอาแนวพระราชดำริ ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตแล้วเกิดประโยชน์ เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

ซึ่งการดำเนินงานในภาพรวมยังคงมีความจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการพัฒนางานศึกษา ทดลอง วิจัย งานขยายผลสำเร็จไปสู่ประชาชน และงานบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเครื่องมือในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนและสมบูรณ์จนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดียิ่งขึ้น (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2560)

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2550). 25 ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เอกสารประชาสัมพันธ์, 65 หน้า.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2554). ตัวชี้วัดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เอกสารรายงาน, 86 หน้า.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2560). แผนแม่บท ฉบับที่ 6(พ.ศ.2560 - 2564). เอกสารคู่มือปฏิบัติงาน, 54 หน้า.
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2561). แผนปฏิบัติการ. เอกสารคู่มือปฏิบัติงาน, 49 หน้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2552). ๓ ทศวรรษศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ: ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา. เอกสารเผยแพร่, 162 หน้า.

เปิดดำเนินการเรียนการสอนแล้ว

From 1 February 2017 onward
Semester Begins in August 2016

RDM
RISK AND DISASTER
MANAGEMENT PROGRAM

Master of Science
RISK AND DISASTER
MANAGEMENT

Always prepared, Timely reaction, Mitigating Loss

Master of Science (M.Sc.)